

Zuidwestelijke Delta

www.zwdelta.nl

VERDIEPINGSBIJEENKOMST MIDDEN-ZEELAND

Eo Wijers Prijsvraag

Middelburg, 22-11-2022

Programma

- ▶ Kennismaking
- ▶ Toelichting Zuidwestelijke Delta
- ▶ Verdieping gebied Midden-Zeeland
- ▶ Meer over zeespiegelstijging
- ▶ Gesprek / vragen

22 november 2022

Zuidwestelijke Delta

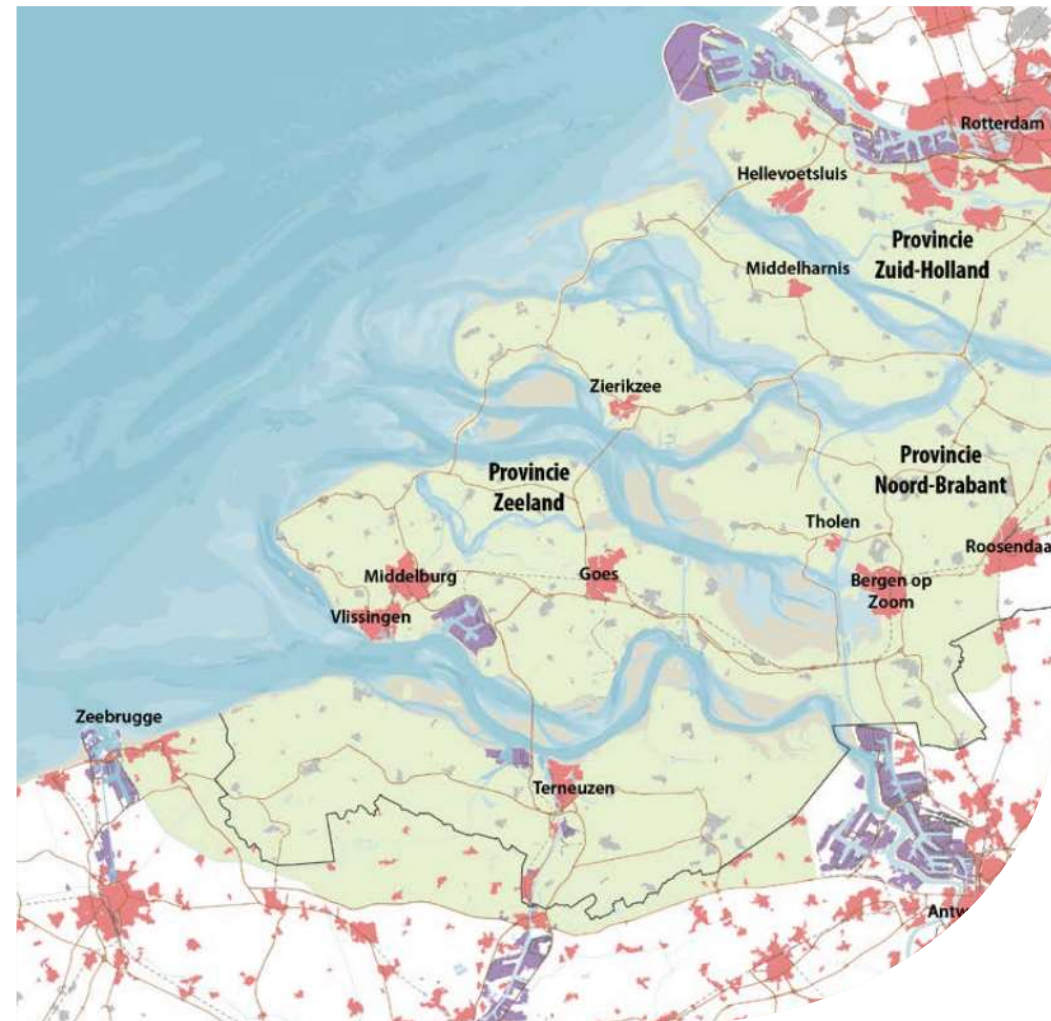
TOELICHTING PROGRAMMA ZUIDWESTELIJKE DELTA

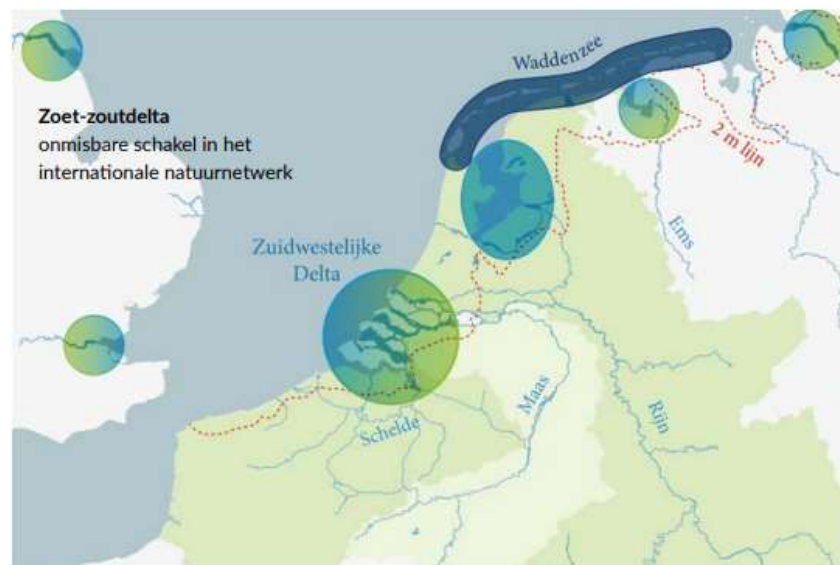
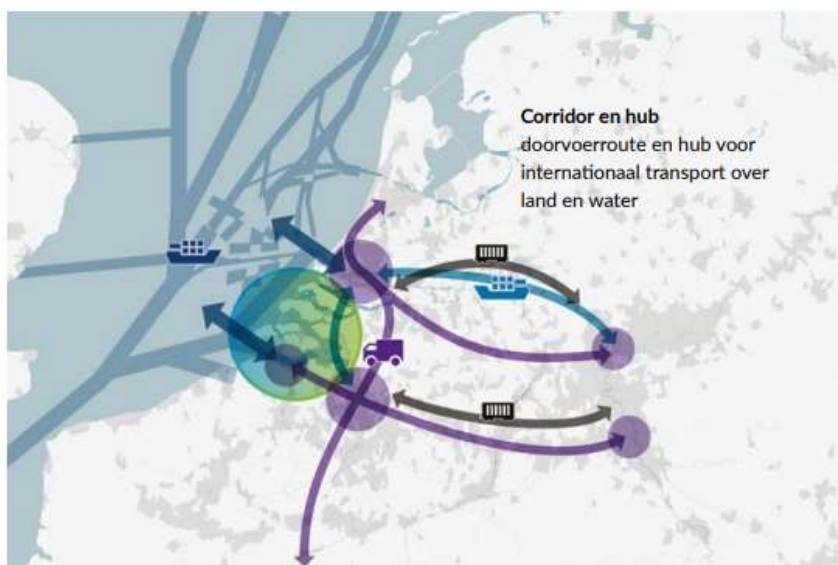
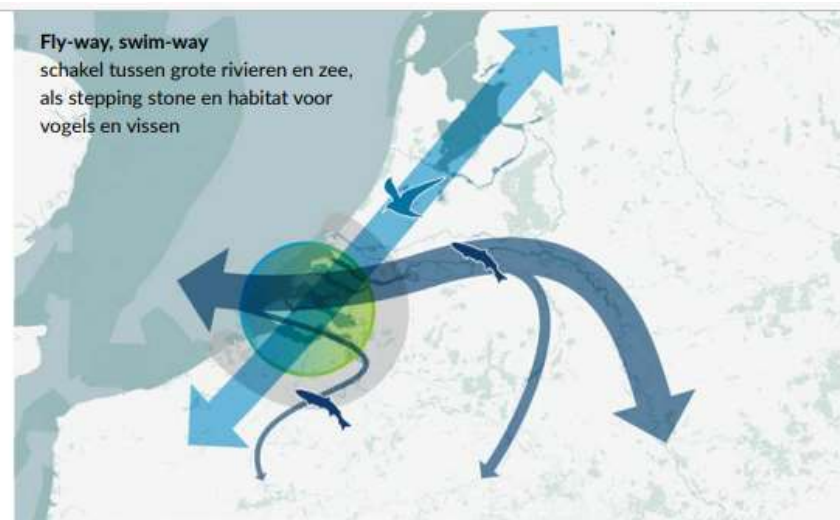
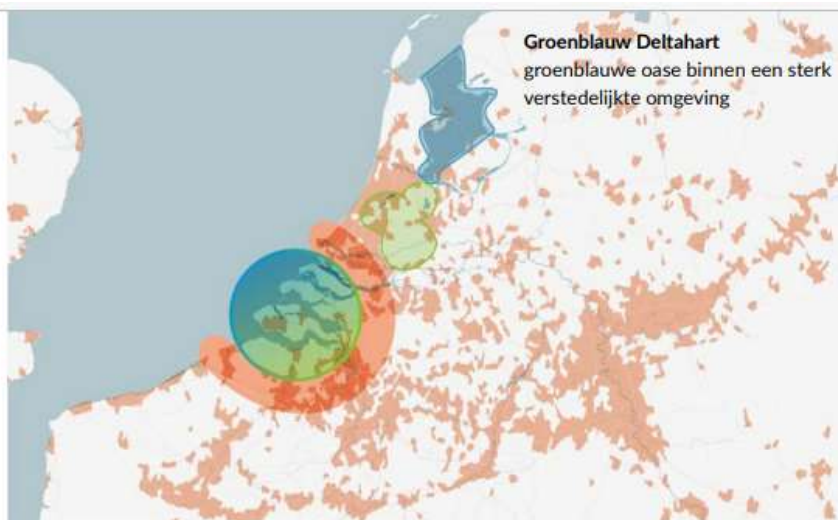
Eo Wijers Prijsvraag:
Verdiepingsbijeenkomst Midden-Zeeland

www.zwdelta.nl

Zuidwestelijke Delta

- ▶ Zeeland, de Zuid-Hollandse eilanden en het westelijk deel van Noord-Brabant
- ▶ Zee en rivieren komen hier samen.
- ▶ Land en water zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.
- ▶ Volop kansen voor de natuur, economie en innovaties.

Samenwerkingsverband

- ▶ 3 provincies
- ▶ 3 waterschappen
- ▶ 3 ministeries (incl. Rijkswaterstaat)
- ▶ 18 gemeenten
- ▶ Regioteam: regionale vertegenwoordigers van sectoren en maatschappelijke organisaties de schakel vormen naar het gebied

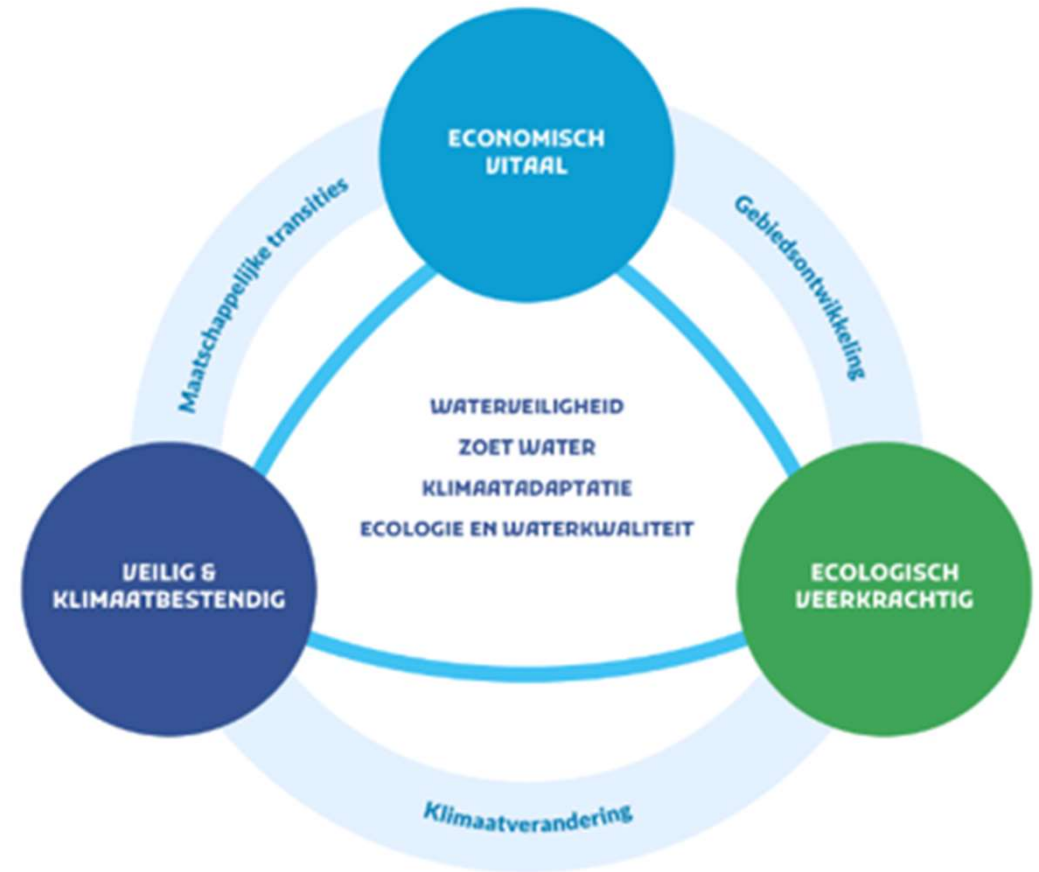

Integraal doel

Samenhangende aanpak van de opgaven op het vlak van water en klimaatadaptatie in de Zuidwestelijke Delta

Invloed van water in Zuidwestelijke Delta op economie en leefomgeving

Veel ontwikkelingen verbonden aan de wateropgaven > Gebiedsagenda

Ambitie

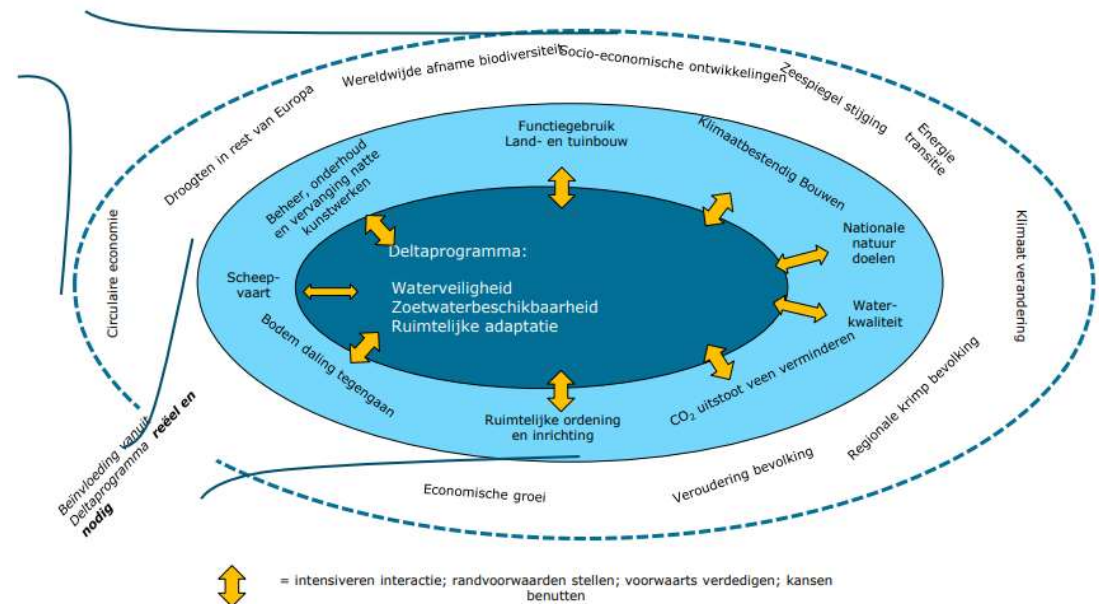
**De Zuidwestelijke Delta is in 2050 de eerste
klimaatbestendige regio ter wereld**

- ▶ Van verdedigen naar aanvallen
- ▶ Van angst voor verlies naar verlangen naar nieuw perspectief
- ▶ Van achter te feiten aanlopen naar op de feiten vooruitlopen
- ▶ Waarschijnlijke uitkomst: op termijn nieuwe Deltawerken nodig

Gebiedsagenda 2050

- ▶ Uniek samenhangend programma door brede samenstelling van overheden en stakeholders & diversiteit aan thema's
- ▶ Veel projectkansen en energie. Door deze te stroomlijnen, te vergroten en te ondersteunen kan een strak bid gemaakt worden op de Europese Green Deal

Samenhang en verbinding

Sterke en aantrekkelijke kust

Dynamische dijkzones

Vitaal polder- en krekenlandschap

Rijke slikken, schorren en platen

Gezonde verbonden zeearmen

Deelgebieden: Kust en Voordelta

- ▶ Zeespiegelstijging
- ▶ Zandsuppleties
- ▶ Verbinding zee en delta (o.a. vismigratie)
- ▶ Natura 2000

Haringvliet en Hollandsch Diep

- ▶ Kierbesluit Haringvliet: herstel vismigratie
- ▶ Nationaal Park NLDelta Biesbosch-Haringvliet
- ▶ Herstel waternatuur
- ▶ Beperken zoutwaterinvloed Nieuwe Waterweg
- ▶ Recreatieve kwaliteit

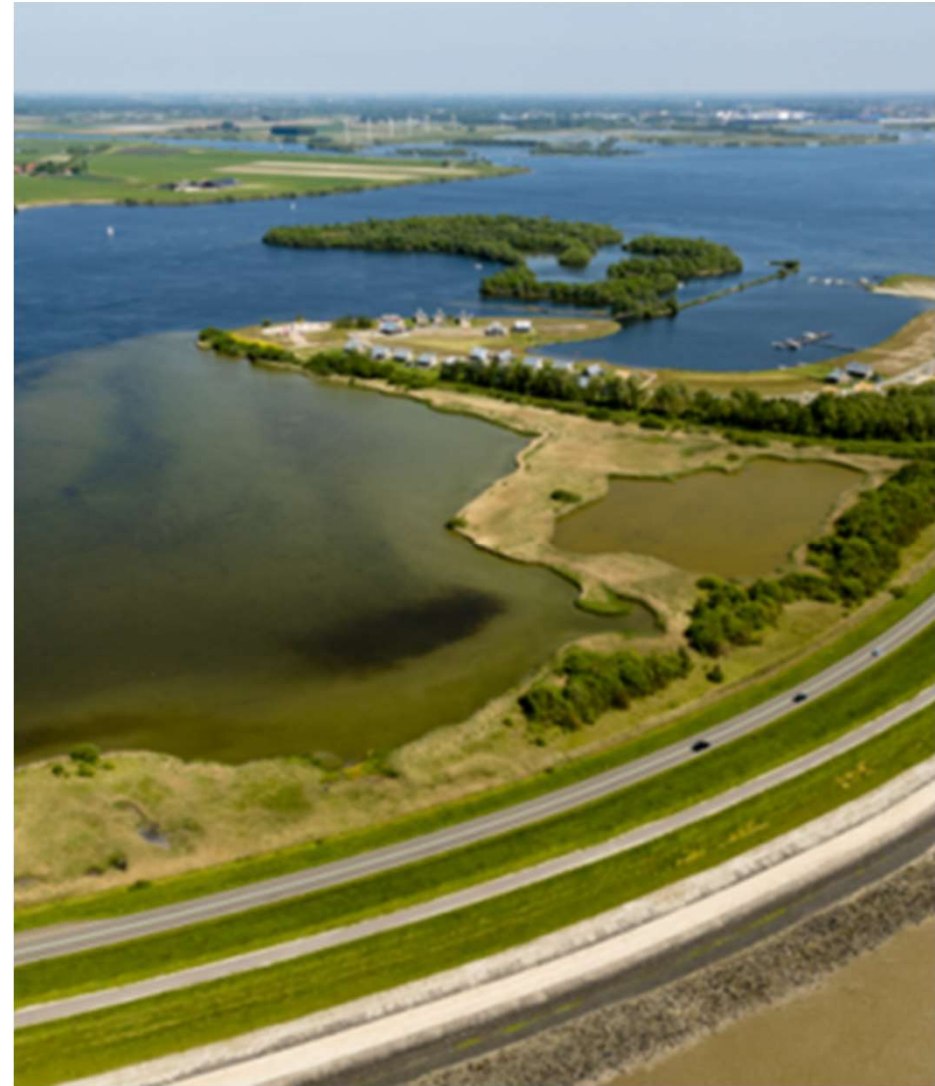
Grevelingenmeer

- ▶ Herstel verbinding zee-delta: Getij Grevelingen (zuurstofloosheid)
- ▶ Herstel getijdennatuur
- ▶ Zoetwatervoorziening

Volkerak-Zoommeer

- ▶ Zoetwatervoorziening
 - ▶ Renovatie sluizen
 - ▶ Gebiedsgerichte samenwerking
- Waterpoort (aantrekkelijk verblijfsgebied)

Oosterschelde en Veerse Meer

- ▶ Dijkversterking
- ▶ Suppletie Roggeplaat, Galgeplaat
- ▶ Living Lab Schouwen-Duiveland
- ▶ Gebiedssamenwerking Veerse Meer

Westerschelde

- ▶ Dijkversterking
- ▶ Samenwerking Vlaams-Nederlandse Schelde Commissie: natuur
- ▶ Zoutindringing kanaal Gent-Terneuzen
- ▶ Zoetwatervoorziening
- ▶ Grenspark Groot Saeftinghe

Handelingsperspectieven: Sterke en aantrekkelijke kust

- ▶ Zandsuppleties voor kustbescherming, kwaliteit van natuur, recreatie en landschap
- ▶ Koppeling energietransitie
- ▶ Verduurzaming recreatieve sector

Bron: ZMf

Dynamische dijkzones

- ▶ Bredere zones (bijv. wateropslag)
- ▶ Nieuwe businessmodellen
- ▶ Landschappelijke kwaliteit
- ▶ Maatwerk

Vitaal polder- en krekenlandschap

- ▶ Maatwerk zoetwatervoorziening
 - Regenwater vasthouden
 - Beperken gebruik, optimaler hergebruik
 - Aanpassen teelten
 - Maatwerk aanvoer

Rijke platen, slikken en schorren

- ▶ Natuur, schelpdiersector, waterveiligheid
- ▶ Onderdeel internationale routes voor trekvogels en -vissen
- ▶ Slim benutten sediment

Gezonde en verbonden zeearmen

- ▶ Scheepvaartroutes in delta en achterland
- ▶ Toegevoegde waarde havens:
energietransitie, circulaire economie
- ▶ Ecologische verbindingen
- ▶ Balans economie en ecologie

Actief richten op de toekomst

- ▶ Alle modellen voorspellen dat op lange termijn huidige oplossingen niet houdbaar zijn
- ▶ Bij sommige voorspellingen zijn ingrepen nodig van de omvang van de Deltawerken
- ▶ In 2025 is er de kans om zelf een voorkeurstrategie in te brengen richting Deltaprogramma

Uitwerking gebiedsagenda

Doen wat nu nodig is,
maar opties voor de toekomst open houden,
balans vinden tussen
“te weinig, te laat” en “teveel, te vroeg”

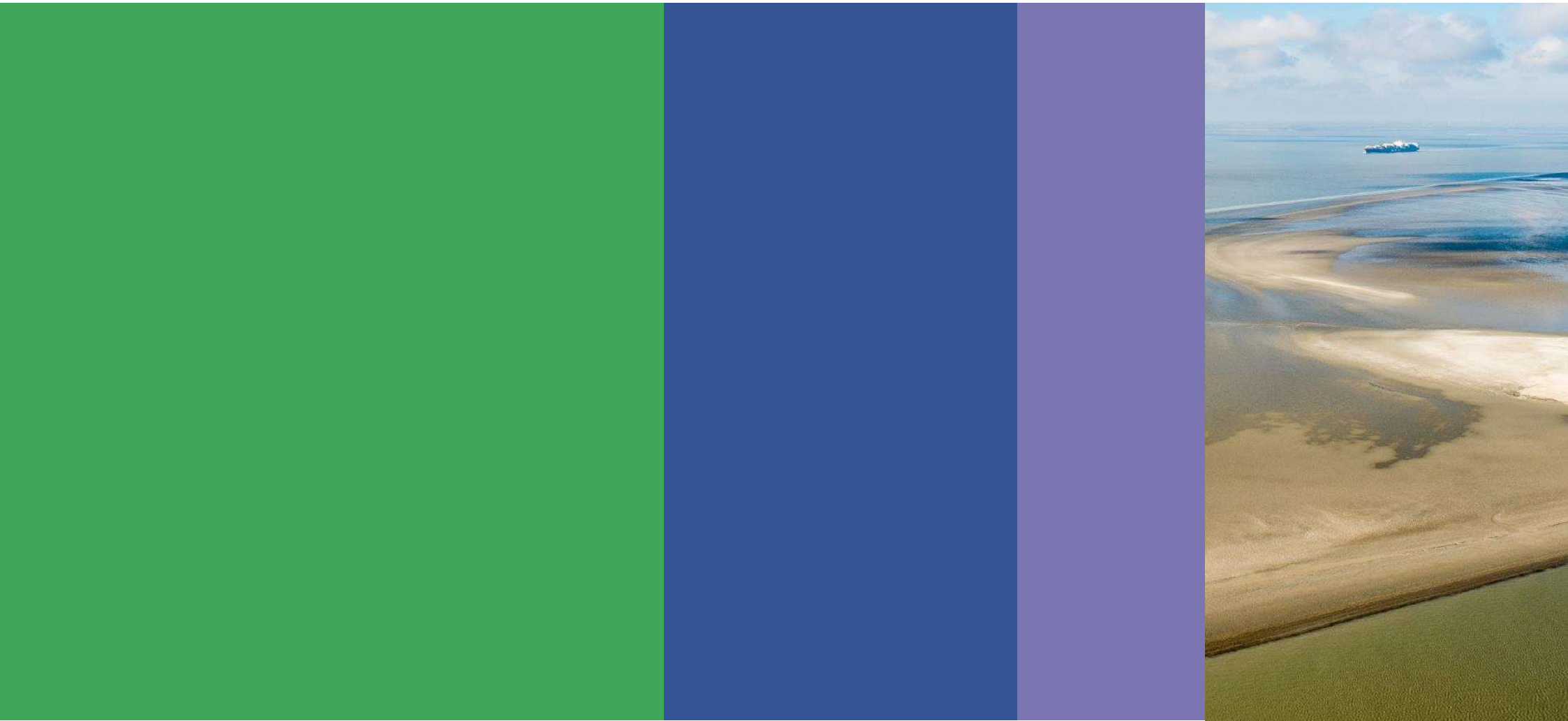
1. Programmering: HWBP, PAGW, KRW, etc.
2. Nieuwe wegen: Kennisprogramma
Zeespiegelstijging
3. Een eigentijds verhaal: maatschappelijke
betrokkenheid

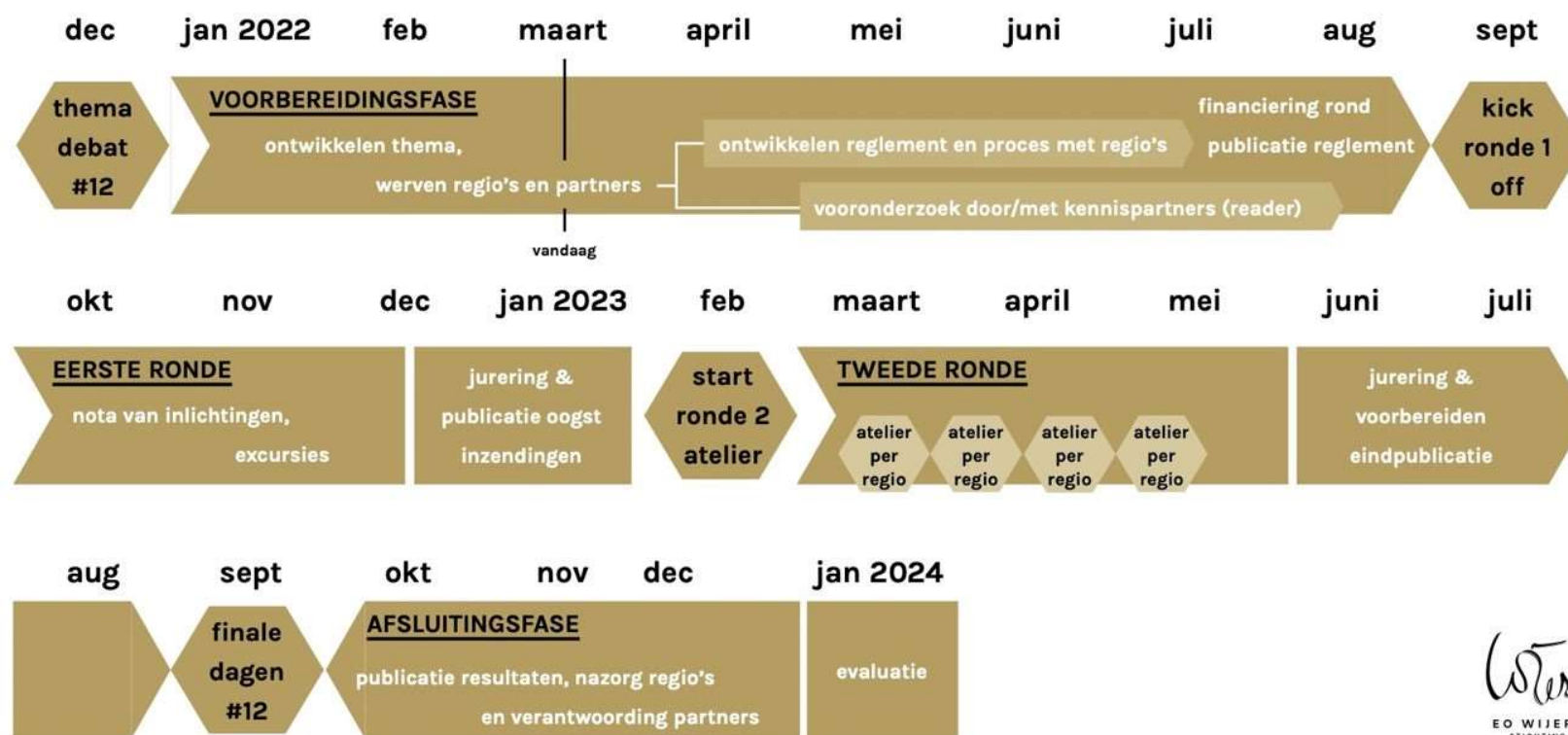
Uitvoeringsprogramma

- Meerwaarde van samenwerken op de langere curve naar 2026/2027 herijking DP
- Meerwaarde van samenwerking door bottom-up lokale/regionale initiatieven te faciliteren
- Meerwaarde van het verbinden van uitvoeringsprogramma's en integraal werken
- Drie voortgangsoverleggen
 - Zoetwater
 - Ecologie en waterkwaliteit
 - Zeespiegelstijging en waterveiligheid

Eo Wijers Prijsvraag

Verdieping gebied Midden-Zeeland

Marnix van Driel

Oosterscheldekering
© Kentin Photography

Kweek (bv. mossel en zeewier)
© Kentin Photography

Inlagen Noord-Beveland
Bron www.beeldbank.zeeland.nl, Sky Pictures

Deltaweg
Bron www.beeldbank.zeeland.nl, Bart van der Putten

Veerse Meer
© Edwin Paree

Wonen aan het water
© Kentin Photography

Duurzaam waterbeheer Olmenveld

Scheldekwartier Vlissingen
© Kiek Zeeuws Vastgoed in Beeld - P'scaut

Vlissingen
© Gemeente Vlissingen

Fruitteelt Nisse

Bron www.beeldbank.zeeland.nl, Marcelle Davidse

Hansweert (Dijkversterking)
© Waterschap Scheldestromen

Schorrengebied Rattekaai
Bron www.beeldbank.zeeland.nl, Sky Pictures

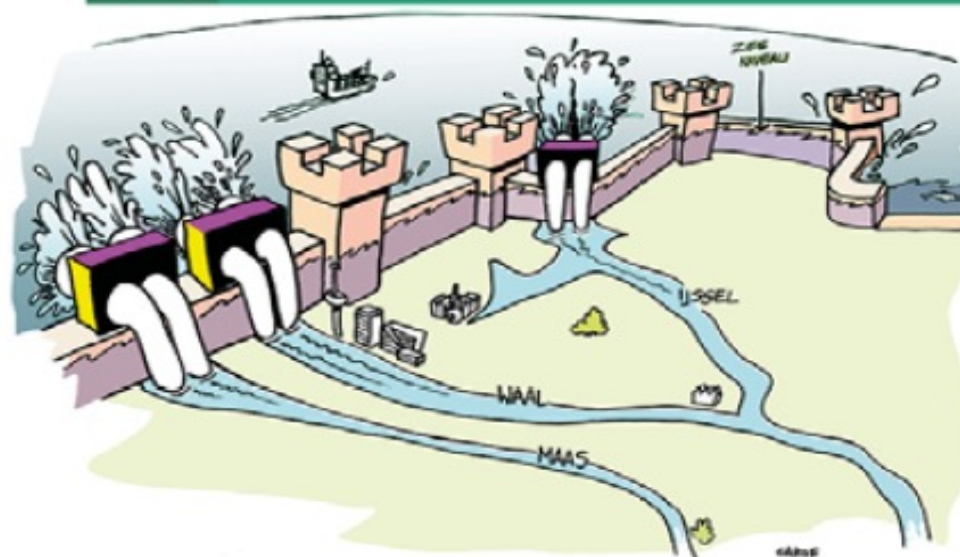
Zeespiegelstijging als ontwerpopgave EO Wijers_Waar wij willen wonen

Patrick Broekhuis

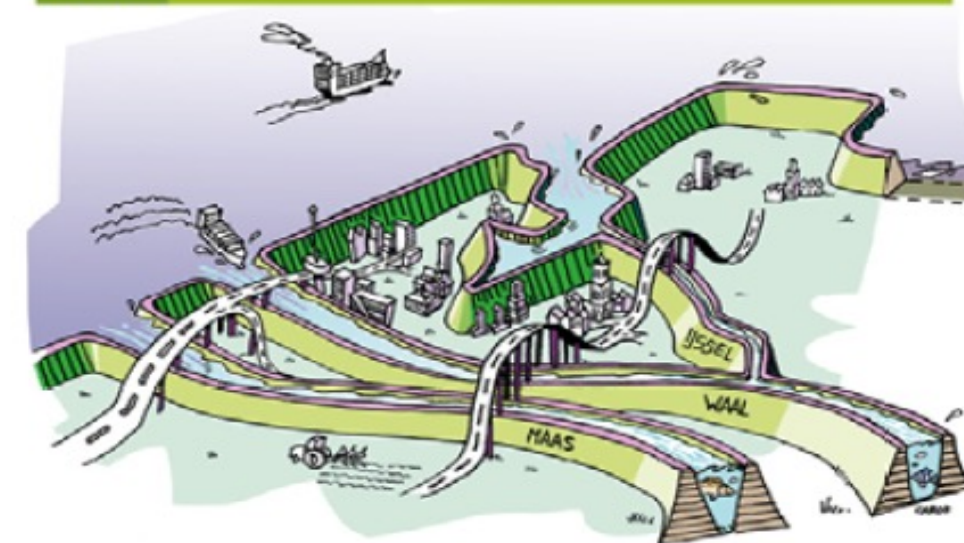
ZEELAND
LAND IN ZEE

 Provincie
Zeeland

 Beschermen gesloten

 Beschermen open

 Zeewaarts

 Meebewegen

3 vragen

1. Wat mogen we verwachten?
 2. Wat is het probleem
 3. Hoe te vertalen naar een (ontwerp)opgave
-

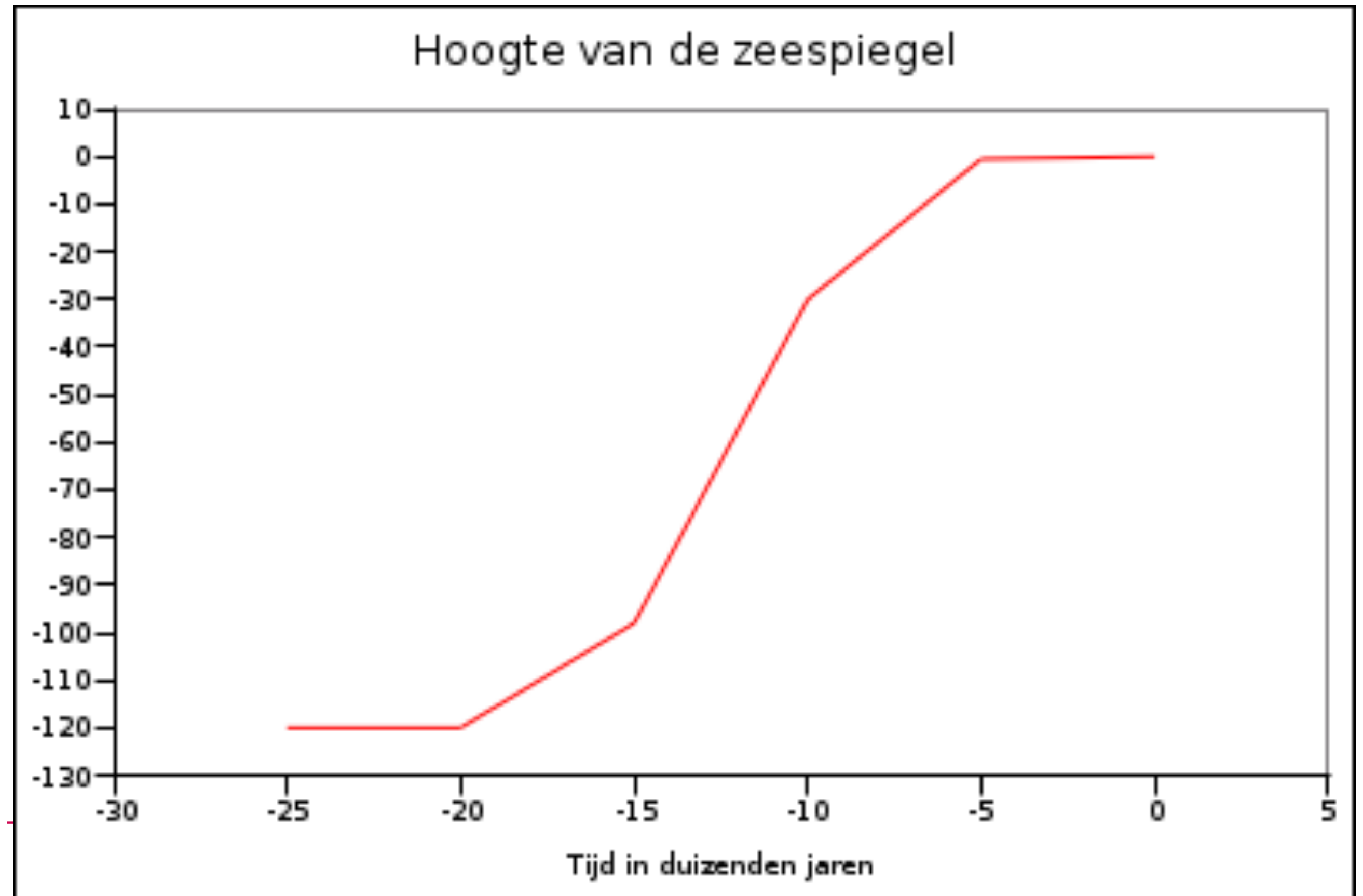
Wat mogen we verwachten?

Historisch perspectief

Wat mogen we verwachten?

Historisch perspectief

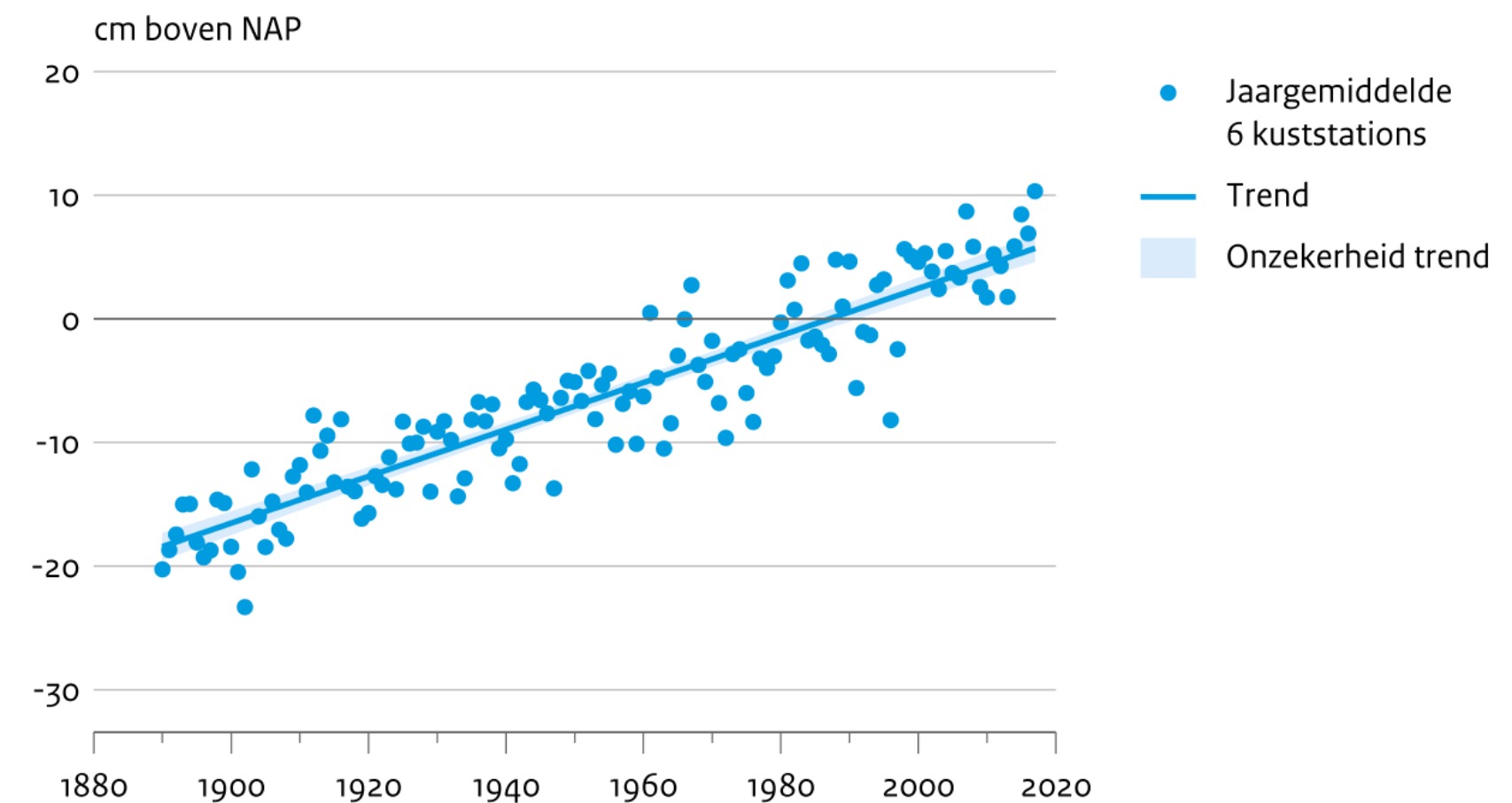

Wat mogen we verwachten?

De afgelopen eeuw

Waargenomen Zeespiegelstijging				
	1901-2018	1971-2018	1993-2018	2006-2018
Verschil (cm)	20.2	11.0	8.1	4.4
Snelheid (mm per jaar)	1.7	2.3	3.3	3.7

Zeespiegel voor kust Nederland

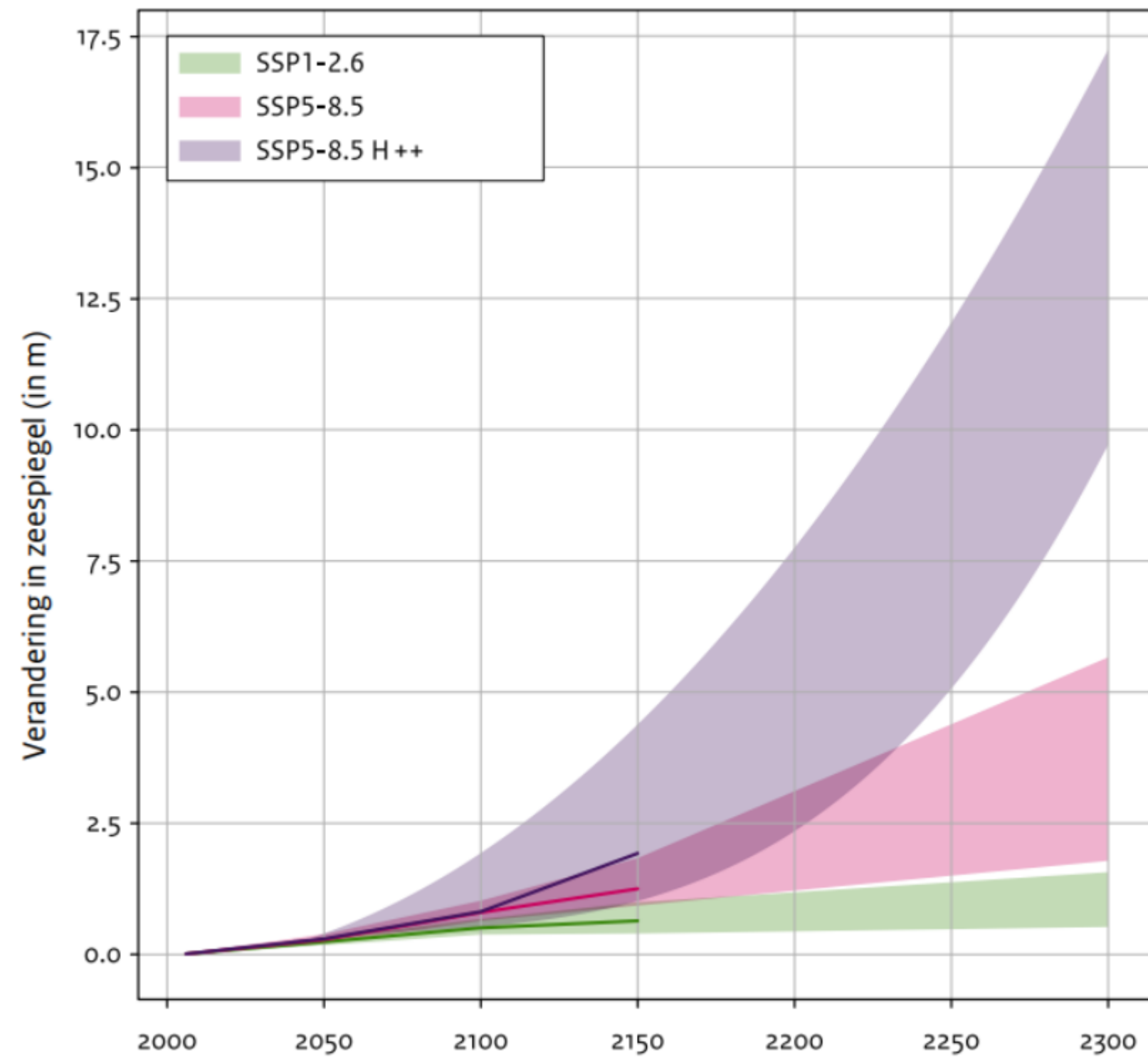

Bron: Deltares; PSMSL; bewerking PBL

PBL/mei18
www.clo.nl/nlo22910

Wat mogen we verwachten?

En naar de toekomst

Wat mogen we verwachten?

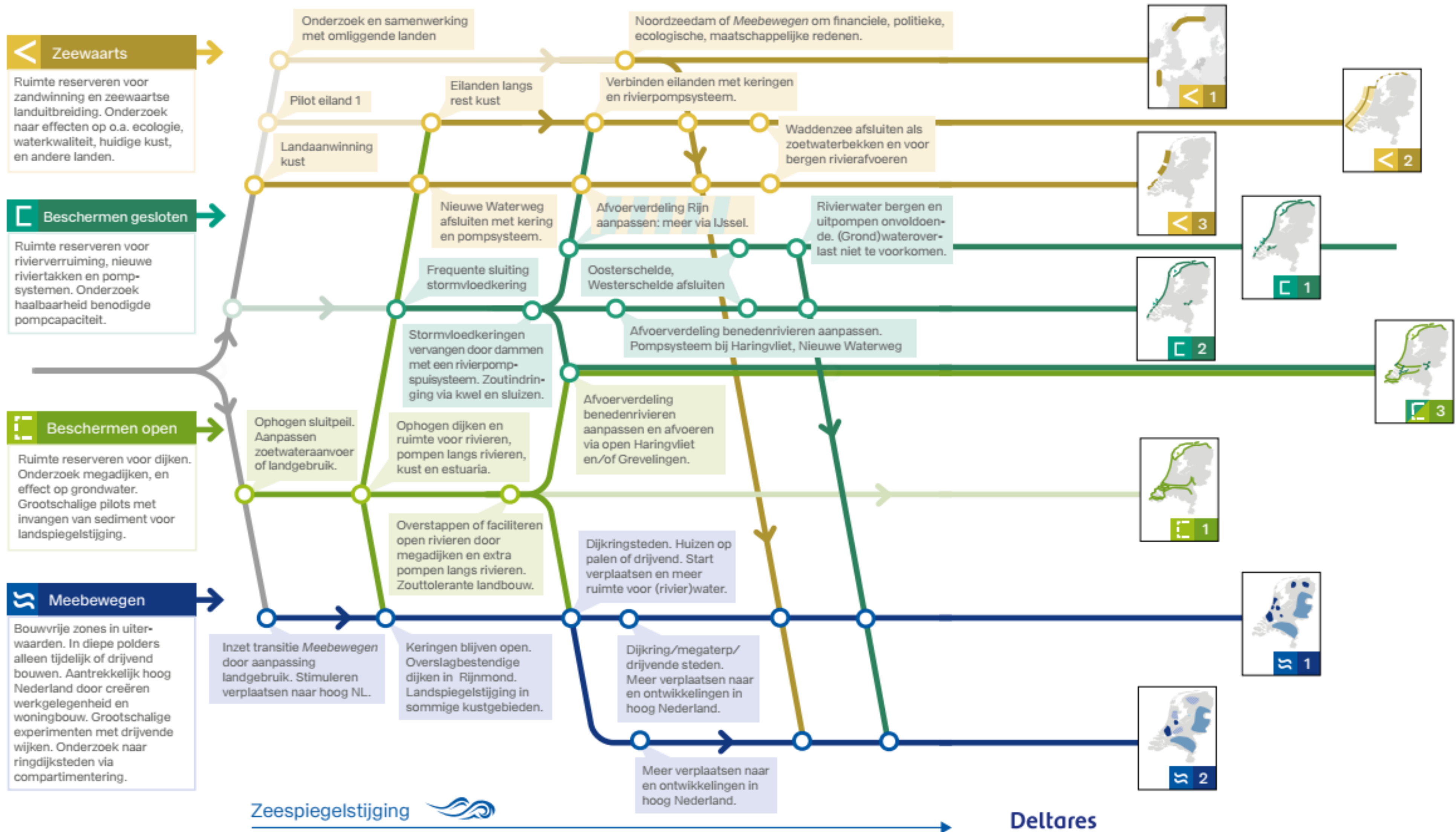
Current Netherlands
NAP+0m

Future Netherlands 2100
NAP+3m

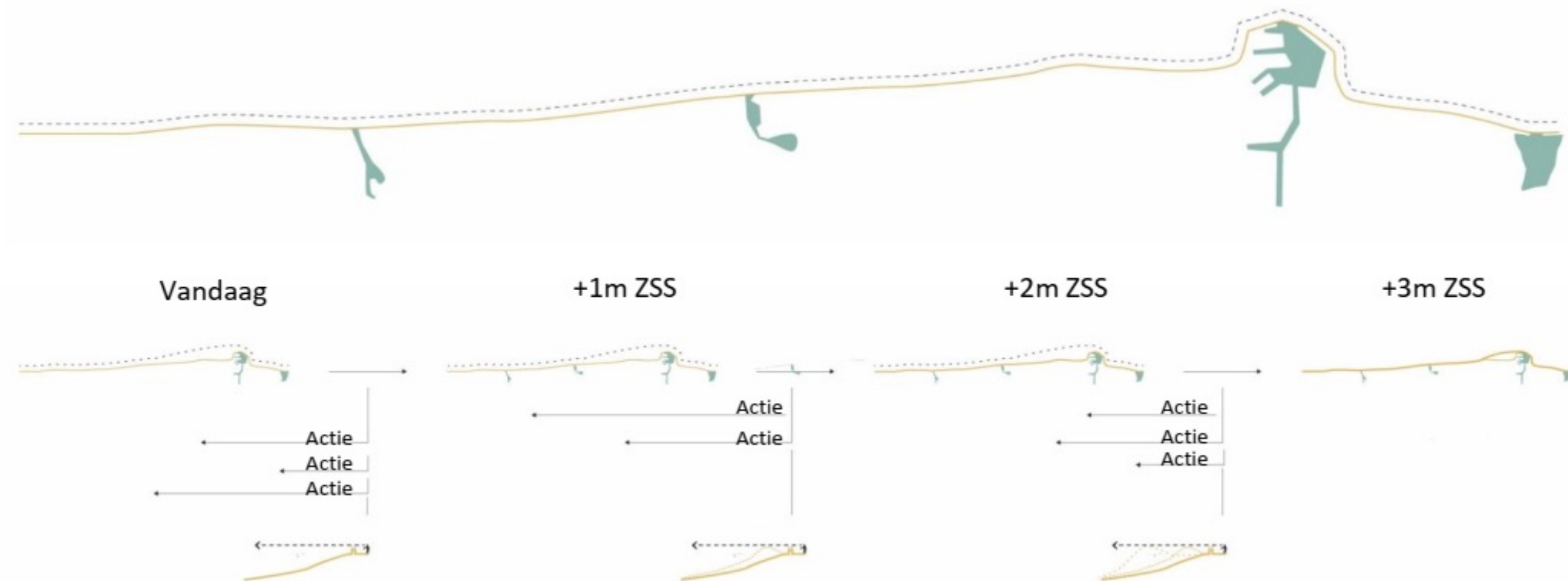

Future Netherlands
NAP+58m

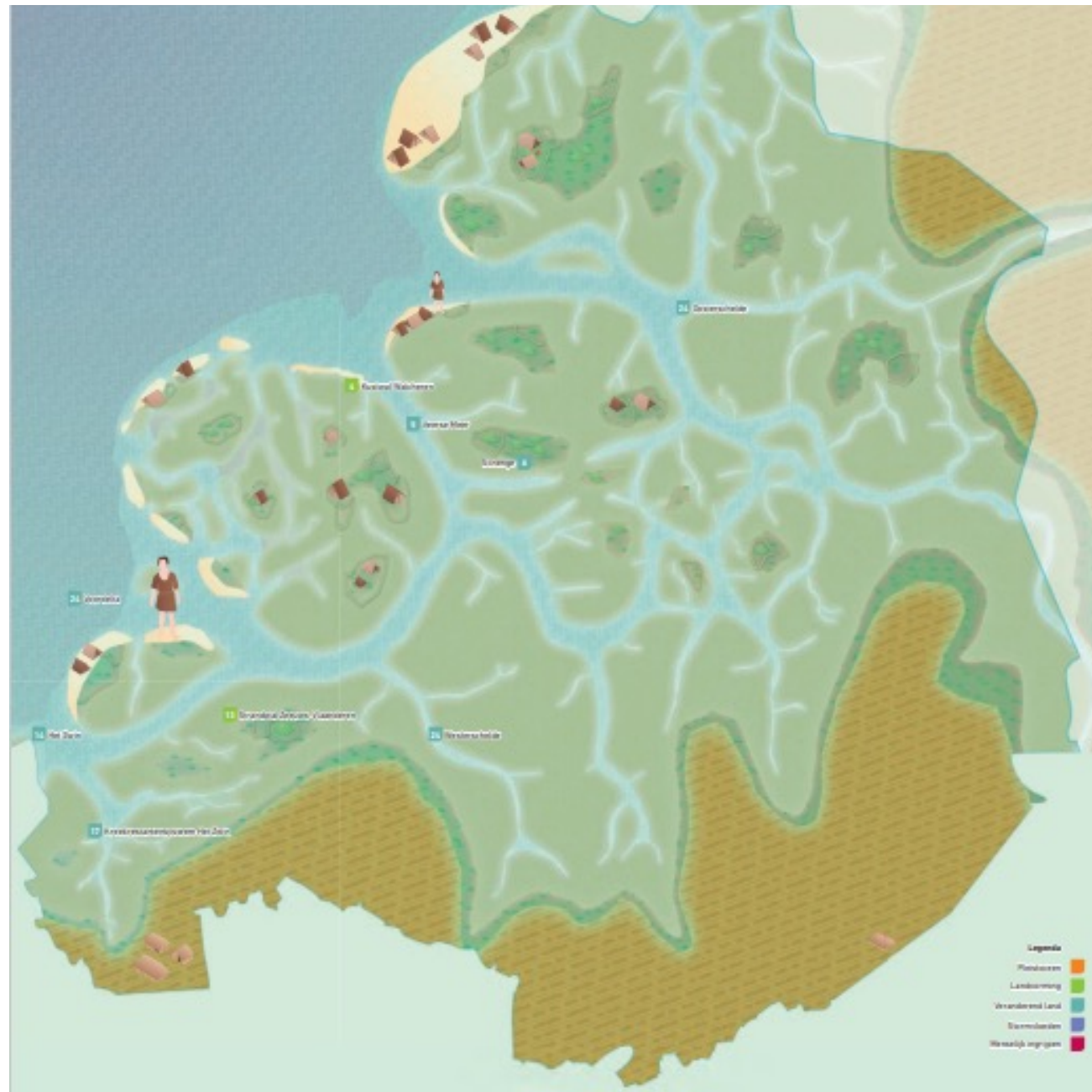

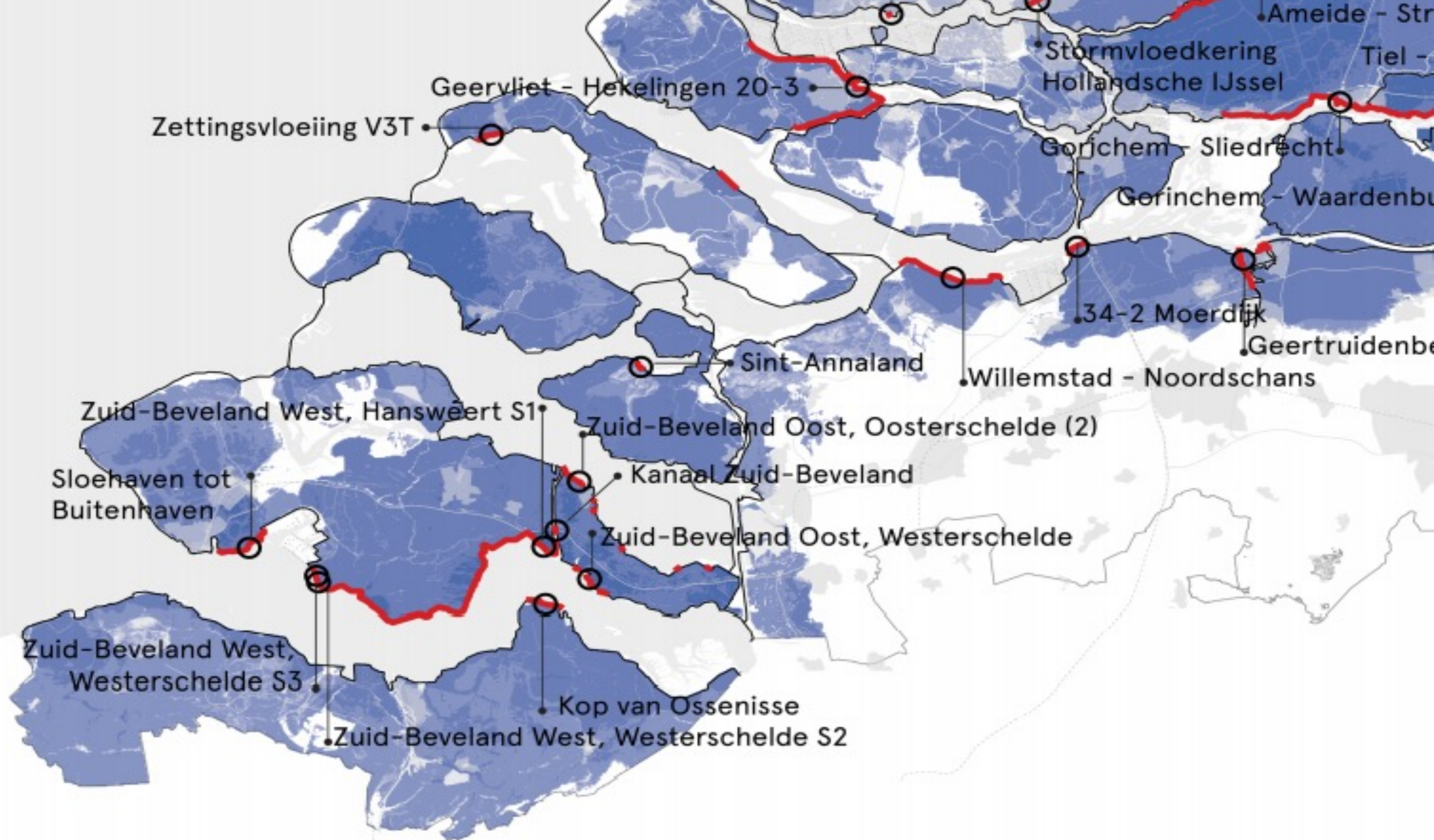
Wat mogen we verwachten?

Hoe doen ze dat in
Vlaanderen?

Wat is het probleem?

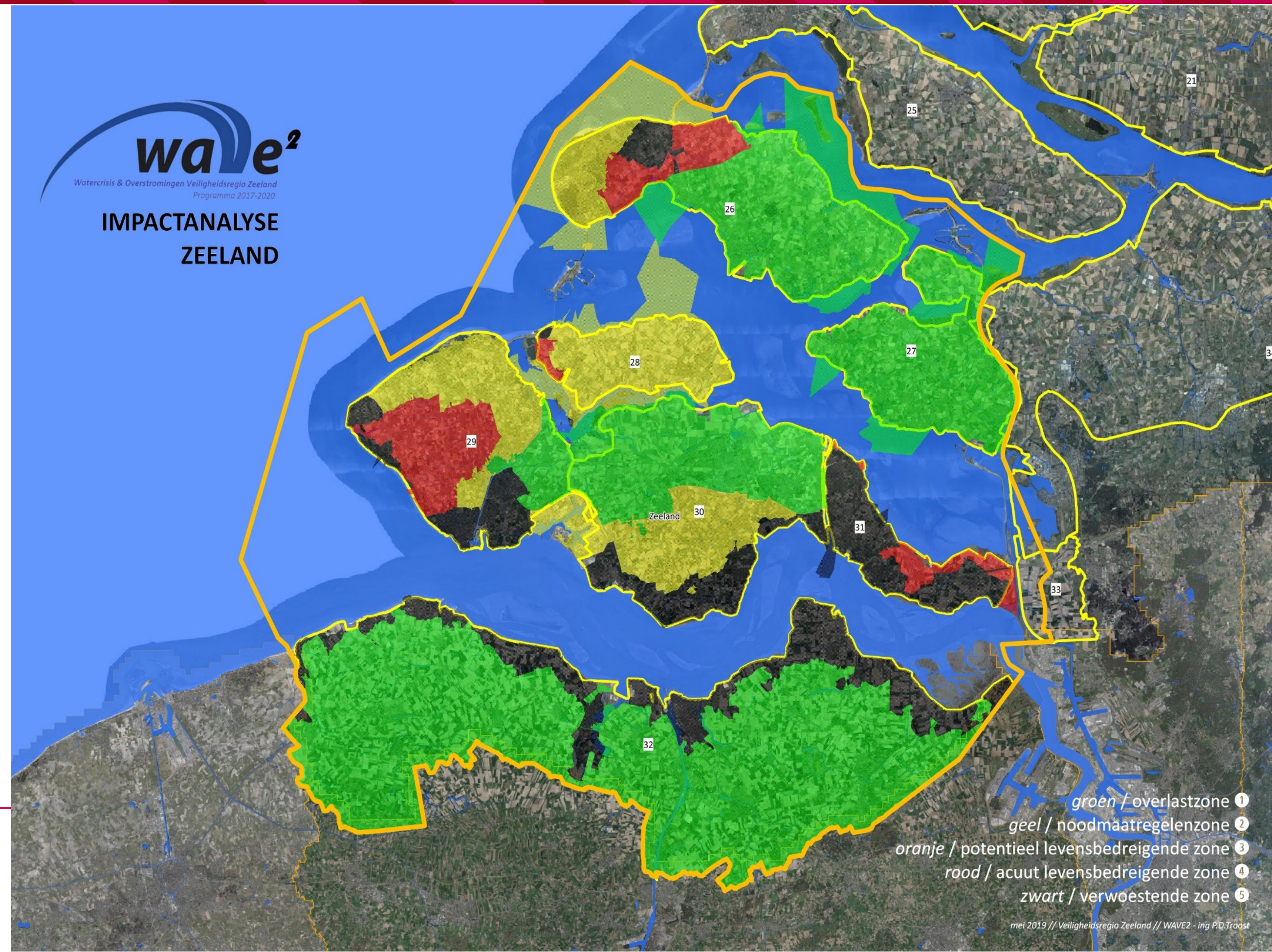

Wat is het probleem?

Kwart van de Zeeuwse dijken afgekeurd, zeker 1,5 miljard euro nodig om ze te versterken

Een kwart van de Zeeuwse dijken voldoet niet aan de jongste veiligheidsnormen. Waterschap Scheldestromen heeft ze daarom afgekeurd.

Rolf Bosboom 19-09-22, 16:14 Laatste update: 19-09-22, 17:43

Wat is het probleem?

► **Zonder steun kan Zeeland kosten versterking nauwelijks opbrengen**

‘Dijken worden onbetaalbaar’

Het versterken van de zeedijken vergt de komende jaren mega-investeringen. Zonder extra steun en speelruimte dreigt het voor Zeeland onbetaalbaar te worden, zegt het waterschap.

Rolf Bosboom
Middelburg

De dijken moeten opnieuw op de schop, om in 2050 aan de strengere veiligheidsnormen te voldoen. Voor Zeeland gaat het, volgens een voorlopige schatting, om een investering van anderhalf miljard euro. Het eerste grote project is de

dijkversterking bij Hansweert. De kosten daarvan zijn al opgelopen tot 140 miljoen euro.

Dat baart waterschap Scheldestromen grote zorgen over de vele projecten die volgen. Het hoeft weliswaar ‘maar’ tien procent van de kosten zelf te betalen - de rest komt van andere waterschappen en uit landelijke subsidie - maar dan nog gaat het om bedragen die nauwelijks op te brengen zijn.

Frontprovincie

„We hebben een relatief kleine bevolking. Dat heeft gevolgen voor de hoeveelheid belasting die je kunt innen”, zegt dagelijks bestuurder Philipp Keller. „Tegelijkertijd wordt steeds duidelijker dat we de front-

provincie zijn als het gaat om zeespiegelstijging. We hebben op dat gebied een van de grootste uitdagingen in Nederland. Dat is een onbalans die we niet kunnen volhouden.”

Dijkgraaf Toine Poppelaars merkt dat daar bij andere waterschappen begrip voor begint te komen. Door

Het kost inderdaad wat, maar het project Hansweert is wel het grottemensenwerk

– Toine Poppelaars, dijkgraaf

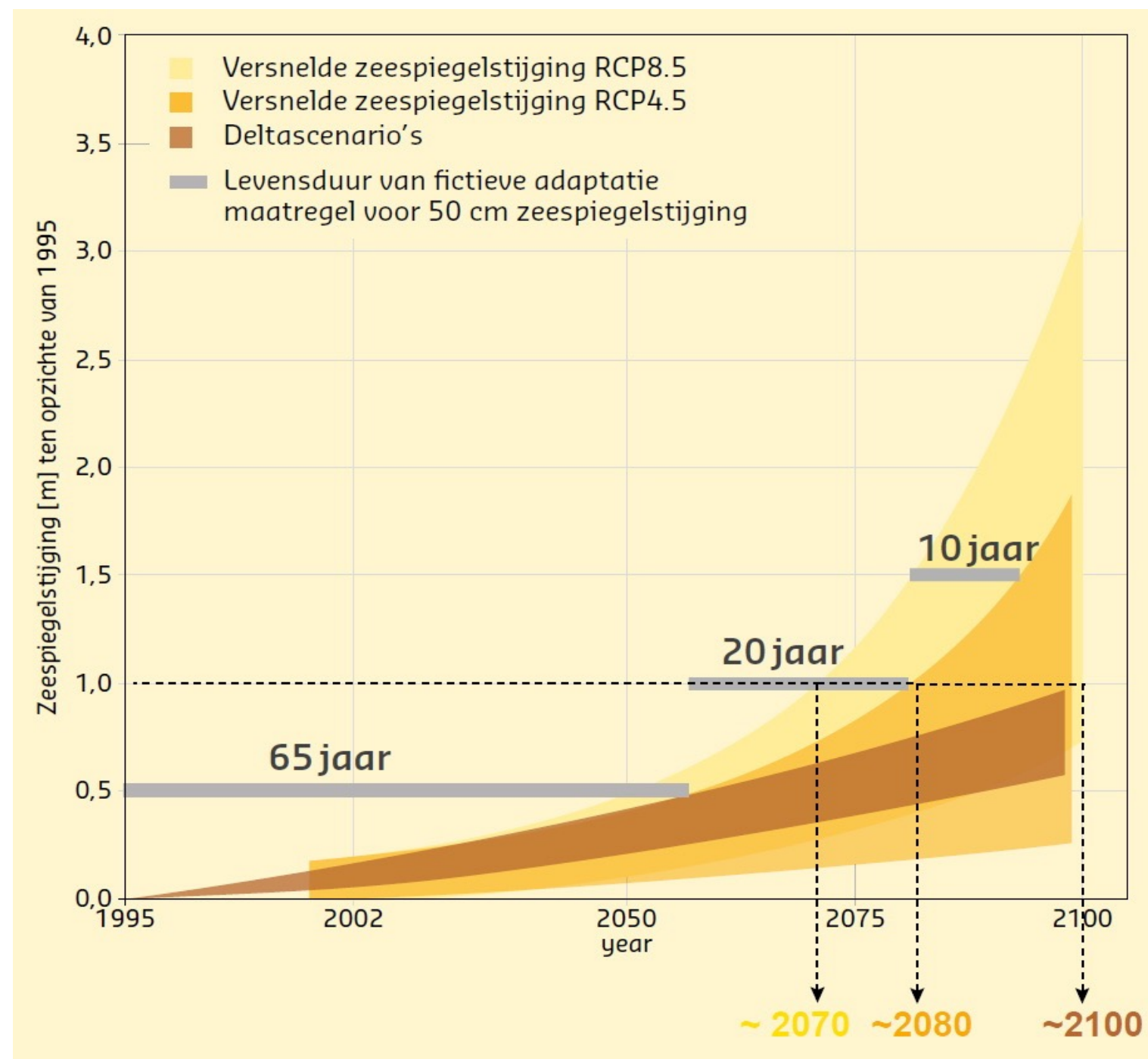
het Hansweert-project realiseert men zich voor welke gigantische klus Zeeland staat, aldus Poppelaars. „Er zijn ook waterschappen die jaloers zijn dat we dit soort projecten mogen doen. Het kost wat, maar het zet Scheldestromen ook op de kaart. Dit is wel het grottemensenwerk.”

Natuurregels oprekken

Om de kosten nog enigszins binnen de perken te kunnen houden, wil het waterschap verder dat de natuurregels worden opgerekt. De Wester- en de Oosterschelde zijn Natura 2000-gebieden. Dat maakt het vrijwel onmogelijk om buitendijks te versterken. Dat moet aan de landzijde gebeuren, wat doorgaans

duurder is. Scheldestromen gaat bij de provincie en de rijksoverheid aandringen op het aanpassen van de Natura 2000-grenzen, zodat vaker buitendijks kan worden versterkt. „De opgaven waar we voor staan zijn zo groot, dat we letterlijk en figuurlijk meer ruimte nodig hebben voor oplossingen”, zegt Keller. „Nu is die ruimte te beperkt. Daardoor kun je niet van ons verwachten dat we altijd de meest kostenefficiënte oplossing vinden.”

Volgens Keller is het tijd dat de huidige regels en afspraken rond dijkversterkingen worden herzien. Die dateren nog uit een periode waarin de verwachte stijging van de zeespiegel veel minder zorgelijk was.

Hoe te vertalen naar een (ontwerp)opgave

1. Doe als de Vlamingen, ga uit van 3 meter ZSS voor 2120
2. Werk aan een perspectief voor alle Zeeuwen
3. Maak gebruik van actuele opgaven (bijv. energietransitie) om tot adaptatiepaden te komen

Hoe te vertalen naar een (ontwerp)opgave

1. Doe als de Vlamingen, ga uit van 3 meter ZSS voor 2120
2. Werk aan een perspectief voor alle Zeeuwen
3. Maak gebruik van actuele opgaven (bv. energietransitie) om tot adaptatiepaden te komen
4. *Ga uit van 'Zeeuws maatwerk'*

